

غرض این است که فقط نوشته شود بنده پیشنهاد میکنم فلان ماده فلان طور نوشته شود باید نوشته شود فلان ماده بفلان دلیل دارای این معایب است و این پیشنهادی که آقای سدیدالملک کرده اند ایشان مسترد میشود که اصلاح نمایند جلسه آتی هم روز پنجشنبه نهم دو ساعت بغروب دستورات آن اولاً شوراول در عهدنامه ایران و روس ثانیاً بودجه جمع مجلس خواهد بود.

مجلس دو ساعت از شب گذشته ختم شد

**صورت مشروح مجلس لیله جمعه دهم
برج قوس ۱۳۰۰ مطابق دوم شهر
ربیع الثانی ۱۳۴۰**

مجلس نیم ساعت از شب گذشته در تحت ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید (صورت مجلس یوم سه شنبه هفتم برج قوس را آقای تدین قرائت نمودند)

رئیس - نسبت بصورت مجلس اعتراضی هست یا نه ؟

(اظهاری نشد)

رئیس - اعتراضی نیست صورت مجلس تصویب شد دستور امشب اولاً ماده راجع بجمع بودجه مجلس است بعداً خبری در باب اعتراضاتی که بعهده نامه ایران و افغانستان شده است و دیگر شور در عهد نامه بین دولتین ایران و روس لیکن دایورتی از شعبه چهارم راجع به نمایندگی گروس رسیده است قرائت میشود رأی می گیریم بعداً داخل دستور می شویم . آقای آصف الممالک.

احضار برای قرائت رایورت

آقای آصف الممالک رایورت مزبور را بمضمون ذیل قرائت نمودند

شعبه چهارم بتاريخ ۵ ذی الحجه ۱۳۳۹ بدوسیه انتخابات گروس رسیدگی ومذاقه لازم بعمل آورد جریان انتخابات آن جا مطابق مقررات قانون بعمل آمده تنها چیزی که مورد بحث واقع شده این بود که انجمن نظارت مدت ایام اخذ آراء را دوازده روز قرار داده و از مدت قانونی تجاوز نموده است نظر اینکه اولاً از زیاد ایام اخذ آراء لطمه بصحت جریان انتخابات وارد نمی آورد وبملاوه در سایر مراحل قانونی رعایت ترتیبات لازم بعمل آمده وبمذاق افضاء مدت انتخاب هیچ گونه شکایتی از طرف انتخاب کنندگان ملاحظه نشد شعبه باتفاق آراء صحت نمایندگی آقای حاج شیخ محمد حسن را از طرف گروس که با اکثریت ۱۲۴۳ رأی از ۲۲۹۴ رأی دهندگان است تصدیق وباعتبار نامه ایشان رأی می دهیم

رئیس - نسبت به این رایورت مخالفی هست یا خیر ؟

(اظهاری نشد)

رئیس - بر رأی می گیریم آقایانیکه نمایندگی آقای حاج شیخ محمد حسن را تصویب می کنند قیام نمایند .

(اغلب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد رایورت کمیسیون محاسبات وماده واحده که راجع بعایدات مجلس پیشنهاد کرده اند

طبع و توزیع شده است مخالفی در این باب هست یا خیر ؟

بعضی از نمایندگان تقاضا نمودند قرائت بشود

آقای تدین بمضمون ذیل قرائت نمودند

کمیسیون محاسبات مجلس در تاریخ ۲۹ شهر ربیع الاول ۱۳۴۰ که مطابق است با هشتم قوس ۱۳۰۰

منعقد وماده واحده فوق پیشنهادی اداره معاشرت راجع بکلیه عوائده مطبوعه مجلس وباغ بهارستان تا آخر حوت همین سینه تحت مبالغه در آورده وتصویب مینماید که اداره معاشرت تمام آن عوائد را ضبط ودریافت وجز جمع محاسبات مجلس محسوب دارد

ماده واحده - مجلس شورای ملی باداره معاشرت اجازه می دهد که عایدات مطبوعه مجلس وباغ بهارستان را دریافت داشته جزء جمع محاسبات مجلس محسوب دارد .

رئیس - آقای فهیم الملک (اجازه)

فهییم الملک - آن روز که در بودجه

مجلس مذاکره بوده بنده در این باب یک چیزی عرض کردم - مردم گویا سوء تفاهمی شده آقایان همچو تصور کردند که غرض بنده از نوشتن عایدات در بودجه مجلس این بوده است که باید اداره کردن باغ بهارستان ومطبوعه بمداخله غیر اداره معاشرت باشد .

در صورتی که اینطور نه بوده اگر چه مطبوعه اخیراً اضافه شده است ولی برای اداره کردن حوزه مجلس نظامنامه داخلی مجلس ترتیبی تعیین کرده است و اداره کردن آن باداره معاشرت مجلس است بنده آنروز عرض کردم نوشتن یکماده برای عایدات مجلس با ارقام ثابت یعنی در بودجه مجلس زائد است والبته اگر مجلس هم عایداتی داشته باشد باید در جزء عایدات کل مملکتی نوشته شود . ولی در این مسئله تردیدی نیست که اگر عایداتی باشد باید بتوسط اداره معاشرت جمع آوری شده وبعد جزء حساب خردشان بنویسند که حالا کد این ماده اینطور نوشته شده واختیار جمع آوری آن باداره معاشرت واگذار میشود و ارقام ثابتی تعیین نکرده اند باین ترتیب بنده کاملاً موافقم .

رئیس - رأی میگیریم آقایانی که ماده واحده را باین ترتیب که قرائت شد تصویب میکنند قیام نمایند .

(اغلب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد . عهدنامه ایران و افغانستان مطرح است سه فقره اعتراض از طرف آقای محمد هاشم میرزا و آقای آقامیرزا هاشم آنتیانی و آقای سدیدالملک راجع بنص دوم الحاقیه بودطبع و توزیع شده پس از آنکه مخبر کمیسیون اظهار عقیده کردند در قابل توجه بودن آنها باین رأی گرفت

فصرت الدوله مخبر کمیسیون خارججه نسبت بکدام یک باید اظهار عقیده بکنم نسبت بکلیه آن ها ؟

رئیس - بدو نسبت باعتراف شاهزاده محمد هاشم میرزا :

مخبر - اعتراضات ایشان را بنده بهیچوجه

قابل قبول ندانسته و ارجاع به کمیسیون رایبول نمیکنم .

محمد هاشم میرزا - بنده ملتفت نشدم چه فرمودند .

مخبر - عرض کردم کمیسیون این اعتراض را قبول نمیکند .

محمد هاشم میرزا - اگر فقط قبول نکردن کافی است هیچ واکر با دلیل است دلیلش را بفرمائید تا بنده قانع شوم

مخبر - حضرت والا در قسمت اول اعتراضشان می فرمایند طوایف و ایلات بربری و تیمودی و هزاره . . .

رئیس - یک قدری تأمل کنید (خطاب به آقای محمد هاشم میرزا) کمیسیون مجبور نیست دلیلی اظهار کند شما دلایل خودتان را بفرمائید اگر کمیسیون قبول کرد می گوید این را جزو عقاید خودم بمجلس پیشنهاد می کنم اگر نمی خواهد مجبور نیست دلائلی اظهار کند .

محمد هاشم میرزا - اعتراضاتی که به نظر بنده رسیده این بود که در این خصوص فقط نوشته بودند (طوایف و ایلات) و اینرا بنده کافی نمیدانم چون قریب پنجاه هزار نفر افراد هستند که در خراسان ساکن می باشند و جزو طوائف و ایلات نیستند و فرمایشی را که حضرت والا فرمودند بنده ملتفت نشدم و این جواب بنده نبود .

مخبر - بنده خواستم خاطر حضرت والا را بقسمت آخر همین فصل معطوف دارم همان قسمت جواب ایشان را می دهد زیرا در قسمت دوم این فصل نوشته شده است افرادی که از افغانستان قبل از تاسیس سفارت افغانستان در طهران بایران آمده و سکنی اختیار کرده اند کافی السابق تبعه مملکت ایران هستند

محمد هاشم میرزا - در این قسمت قانع شدم .

رئیس - در کلیه اعتراض قانع شدند ؟

محمد هاشم میرزا - خیر در این قسمت قانع شدم در قسمت دیگر منتظرم آقای مخبر توضیح بفرمایند .

رئیس - آقای سردار معظم خراسانی (اجازه)

سردار معظم خراسانی - بنده هم می خواستم نظر حضرت والا را بهمین توضیحی که آقای مخبر فرمودند متوجه کنم .

رئیس - (خطاب به مخبر) در قسمت دوم اعتراض ایشان کمیسیون حرفی دارد یا خیر ؟

مخبر - قسمت دوم را هم کمیسیون تمییزت میتواند بپذیرد .

محمد هاشم میرزا - اینجا نوشته است (طوائف سرحد نشین که بیلاق و قشلاق می کنند) بنده عرض می کنم اولاً بیلاق و قشلاق منحصر بطوائف نیست وثانیاً منحصر بایلات سرحد نشین نیست سایر طوائف و افراد غیر سرحد نشین هم بیلاق و قشلاق میکنند خوب است در این قسمت هم آقای مخبر اگر لازم میدانند توضیح بفرمایند که بنده ملتفت شوم

مخبر - اولاً بیلایق و قشلاق اصطلاحی است که فقط منحصر بایلات است به افراد نمیشود گفت بیلایق و قشلاق میکنند و طوائف دیگر هم در خراسان موجود نیست که رسدنی نباشند و بیلایق و قشلاق کنند

مخبر - هاشم میرزا - خیر اینطور نیست مقصود از بیلایق و قشلاق بردن حواش و افنام و گوسفند ها و چیزهایی است که در واقع بیلایق و قشلاق با خود می برند بنابراین بهیچوجه مفید نیست که این مسئله منحصر بایلات باشد .

رئیس - پس رأی می گیریم بقابل توجه بودن قسمت دوم اعتراض شاهزاده محمد هاشم میرزا آقایانی که اعتراض ایشان را قابل توجه می دانند قیام فرمایند .

(کسی قیام نکرد)

رئیس - قیام بیاورید توجه نشد (خطاب به آقای مخبر) راجع به اعتراض آقای آشتیانی اظهاری دارید یا خیر ؟

مخبر - کمسیون نمی تواند این اعتراض را بپذیرد .

آقای میرزا هاشم آشتیانی - بنده تقاضا می کنم مقرر فرمایید این اعتراض بنده را قرائت کنند .

آقای تدین اعتراض مزبور را

بمضمون ذیل قرائت نمودند

چون قسمت عمده معاهد و فلسفه هودتین که دولتین برای منافع طرفین تقریباً معامله متقابل است لذا بنده در جمله اخیر فصل اخیر از قبول الحاقیه بکمسیون محترم خارج تغییر ذیل را معروض میدارم .

تجاری که فقط برای معاملات تجارته از افغانستان بایران آمده و سکنی اختیار کرده اند و در ایران اقامت دائمی اختیار نکرده اند و یا از ایران شرح مزبور با افغانستان مسافرت نمودند و بموجب اسناد تعقیق بشود که در دوائر رسمی ایران و با افغانستان با آنها معامله تبعه نشده باشد تبعه ایران و افغانستان شناخته خواهد شد .

رئیس - خطاب به آقای آشتیانی توضیحی دارید بفرمائید .

آقای میرزا هاشم آشتیانی - خیر بنده توضیحی در اینخصوص نمی توانم عرض کنم بعلمت این که چیزیکه مقصود بنده بود حفظ منافع ومصالح مشترکه بین دولتین بود که در قسمت اول پیشنهاد خود عرض کردم و زائد بر آن چیزی نمی توانم عرض کنم .

رئیس - رأی می گیریم بقابل توجه بودن این اعتراض آقایانیکه این اعتراض را قابل توجه میدانند قیام فرمایند .

(کسی قیام نکرد)

رئیس - قابل توجه نشد (خطاب به آقای مخبر) در اعتراض آقای سدیدالملک چه می فرمائید ؟

مخبر - همچنین اعتراض آقای سدیدالملک را کمسیون قبول ندارد

سدید الملک - بنده عرض می کنم در جمله اول فصل دوم نوشته شده است طوائف و ایلاتی که سابقاً از افغانستان بایران آمده اند اهم از بربری و غیره کما فی السابق تبعه ایران می باشند ولی در جمله دوم فقط منحصر به بربری شده مقصود بنده این است که بنویسد ایلات اهم از بربری و غیره که خیال مسافرت با افغانستان را داشته باشند اگر آقای مخبر قبول بفرمایند همین ندارد و واضحتر خواهد شد

مخبر - توضیح راجع باین مسئله را بنده در جواب اعتراض یکی از نمایندگان محترم در شور اول عرض کردم و حالا تکرارش لازم است

سدید الملک - چون بنده خاطر من نیست هستم اگر ممکن است مجدداً بفرمائید

رئیس گویا فصل چهارم این عهدنامه جواب این اعتراض را می دهد به حال رأی می گیریم باعتراض آقای سدیدالملک آقایانی که این اعتراض را قابل توجه می دانند قیام فرمایند (کسی قیام نکرد)

رئیس تصویب نشد و عهدنامه ایران و روس مطرح است بدو باید رأی بگیریم که داخل در شور مواد بشویم یا نه آقایانی که تصویب می کنند داخل در شور مواد بشویم قیام فرمایند

(همه کثیری قیام نمودند)

رئیس تصویب شد در فصل اول دو فقره اعتراضی یکی از طرف آقای ملک الشرا و دیگری از طرف آقای فهیم الملک داده بودند که هر دو را مسترد داشتند در فصل اول دیگر ابرادی نیست

سردار معظم خراسانی - بنده عرضی دارم .

بفرمائید

سردار معظم - نظر باینکه فصل ۲۵ معاهده منقده حاکی است که معاهده مزبوره باید بهزدو زبان نوشته شود و برای هر دو زبان سندیت عهدنامه را قائل شده اند لذا باید دقت بیشتری در تعقیق عبارات فارسی عهد نامه دیدم آنطور که لازم و مقتضی است ترجمه نشده و موافقت کامل بین ترجمه و متن روسی این عهدنامه حاصل نیست بنا بر این ناچار بنده خودم تمام عهد نامه را ترجمه کرده و طبع هم شده و در نزد آقایان نمایندگان حاضر است حالا بنده تقاضا می کنم یا در ضمن خواندن مواد ترجمه را هم که بنده کرده ام بخوانید یا اگر آقای مخبر موافقت میکنند ترجمه را بپذیرند و ترجمه بنده مطرح شود

مخبر - بنده دراصل اینکه هر دو زبان سندیت دارد و باید در تطبیق عبارت روسی و فارسی دقت کامل بشود حرفی ندارم و کمسیونم با این اساس موافق است ولی اینکه کمسیون می تواند امروز آن ترجمه را بپذیرد یا نه حالا در این باب نمی توانم اظهار عقیده بکنیم فقط عقیده کمی توانم عرض کنم این است که این ترجمه جدید بکمسیون ارجاع شود بعد رأی کمر کمسیون دادند به عرض مجلس خواهد رسید

رئیس آقای سردار معظم خراسانی (اجازه)

سردار معظم بنده با اساس این مطلب موافقم

زیرا اگر بنا شود در تطبیق ترجمه دقت بیشتری بشود زحمت مذاکرات زیاد ترمی شود در هر فعلی باید یک اعتراضاتی بشود این اعتراضاتهم فقط از نقطه نظر عبارت نیست بلکه بیشتر آنها از نقطه نظر معنی است مثلاً در فصل اول بعد از لفظ معاهدات و مقاولات و قرارداد هائی که دولت امپراطوری سابق بنا دولت ایران بسته است در تکست روسی کلاً امتیازات را هم ذکر کرده اند که در عبارت فارسی بکلی از قلم افتاده است در مجلس هم کسانی که روسی می دانند آقای مشیرالدوله و بنده هستم و سایرین روسی نمی دانند بهر حال این کلمه مهم از عبارت فارسی افتاده است

رئیس آقای حاج شیخ اسدالله

(اجازه)

حاج شیخ اسدالله - چون بعضی از مواد که تازه ترجمه و منتشر شده است بنده دیده ام منتهی با آن ترجمه اولی اختلاف دارد این است که بنده تصور می کنم مراجعه کردن بکمسیون و قبول کردن یا نکردن آقای مخبر تازه تأثیری ندارد و باید دولت بنمایند دولت روس مراجعه کند (بعضی گفتند خیر خیر ...)

حاج شیخ اسدالله - مطابق این دوز بان باید با توافق نظر او باشد این نکته ایست که بنظر بنده رسید تا آقایان چه نظریاتی داشته باشند

مخبر - این نظریه آقای حاج شیخ اسدالله را بنده نمی توانم قبول کنم برای اینکه دلیلی که فرمودند نقص فرمایش خودشانرا میکنند زیرا برای دولت روسیه همان عبارت معاهده روسی سند است در صورتیکه ما هم عبارت روسی را بسندیت بشناسیم و بخواهیم مطابق آن زبان خودتان ترجمه کنیم آنها نمی توانند بنا ابرادی بکنند اما نسبت بفرمایش آقای سردار معظم بنده تصور می کنم یک وجهه منی هم هست که ممکن است اشکال طرفین را رفع کند و آن این است آقایانی که اعتراضی دارند و آن اعتراض را از روی مطالعه ترجمه اولی نمودند در موقعی که در مواد معاهده مذاکره می شود می توانند ترجمه ثانوی هم درستتر و صحیحتر است نظر کرده و اعتراضات خود را بان تطبیق بکنند البته ما هم در بین شور اول دوم در کمسیون آنها را مطالعه می کنیم و عقیده اصلی را راجع بآنها ذکر می کنیم و چون در شور اول رأی که با اعتراضات داده میشود قضی نیست اگر آقایان متعرض باین ترتیب واقع شوند گمان می کنم جمع بین هر دو نظر خواهد شد

رئیس ترجمه ثانوی در تحت طبع بود و هنوز کاملاً توزیع نشده است

(بعضی اظهار داشتند بین بعضی اشخاص توزیع شده است

رئیس بتمام آقایان داده نشده و باشخاصی هم که داده شده البته هنوز برای مطالعه آن وقت پیدا نکرده اند حالا در فصل اول و دوم وسوم مذاکراتی میشود مجلس هم اجازه بفرهاد داد کس از مطالعه ترجمه ثانوی اگر بعضی اشخاص در این سه فصل اعتراضی داشته باشند مجدداً پیشنهاد کنند و بهت رئیس

هم بپذیرد آقای آقا سید فاضل

(اجازه)

آقای سید فاضل - بنده خواستم عرض کنم با وجود اینکه آقای سردار معظم متخصص هستند و صراحتاً ترجمه که ایشان کرده اند چیزی نیست که فقط برای تلفیق عبارات باشد خیلی چیزها هست که در ترجمه ثانوی اصلاح شده و گمان میکنم پاره اعتراضات از ترجمه ثانوی رفع شود در این صورت دیگر لازمه از مراجع کمیسیون معلوم است آن چیزی که در کمیسیون مطرح شده ترجمه خلافی بوده است و این ترجمه ثانوی مطابق متن روسی است خوب است همین را مطرح فراردم

رئیس - عرض کردم نسخه ترجمه ثانوی هنوز کاملاً توزیع نشده و اگر هم بعضی از آقایان داده شده وقت مطالعه نداشته اند شاید بنده عقیده خود را نتوانستم درست بیان کنم عرض این بود امشب که مذاکراتی میشود باز حق اعتراض آقایان محفوظ می ماند باین معنی در فصل اول و دوم و سوم مذاکراتی میشود بعد ترجمه را هم که آقای سردار معظم کرده اند مطالعه میفرمائید در جلسه روز شنبه مجدداً این فصول قرائت میشود آنوقت اگر اعتراض داشتید باز میتوانی پیشنهاد کنید و گمان میکنم این مسئله بیش از این مذاکره لازم نداشته باشد آقای سردار معظم (اجازه)

سردار معظم - بنده با نظر حضرتعالی موافقم ولی اجازه می خواهم اشتباهات در این دوسه فصل اول که در تحت مذاکره است عرض کنم یکی از آنها افتادن کلمه امتیازات است در فصل اول این مسئله را از حالا با آقای مغیر یادآوری میکنم که این کلمه را اضافه کنند

رئیس - غیر از این مسئله دیگر اعتراضی ندارید ؟

سردار معظم - عقیده بنده این بود ترجمه که بنده کردم مطرح شود واقع شود ولی با آن ترتیبی که خودتان فرمودید چون هنوز آقایان نمایندگان وقت مطالعه را نداشته اند لذا مذاکراتی که امشب می شود بایستی باید احتیاط تلفیق شود برای اینکه پس از تطبیق ترجمه ها باید مذاکرات را اعاده داد و علاوه در ترجمه اولی بعضی کلمات درست ترجمه نشده و ترجمه دیگری دارد همچنین بعضی کلمات حذف شده یا با تصریح غلط ترجمه شده که در شور حالیه اجازه خواهم خواست که آنها را به عرض مجلس برسانم

رئیس - در فصل دوم ایرادی نیست سردار معظم - باز با همان نظری که عرض کردم در قسمت آخر فصل دوم می نویسد و نیز تمام مباحثات و مقاولاتی را که دولت روسیه سابق با دولت ثالثی بر ضد دولت ایران یا راجع بآن منعقد کرده است از درجه اعتبار ساقط و ملغی میدانند در صورتیکه تکست ووس اینطور نیست در عوض بر ضد دولت ایران بر ضرر ایران است که لفظ دولت را هم ندارد و این لفظ به عقیده بنده يك معنی دیگری پیدا میکند (گفته شد صحیح است)

رئیس - ایراداتی که راجع بترجمه می شود یادداشت میشود در فصل سوم ایرادی هست یا نه سردار معظم - در فصل سوم باز بنده اعتراضاتی دارم ولی بقدری زیاد است که بنده تصور میکنم اگر همه را بخوانم عرض کنم وقت مجلس را تضییع کرده ام ولی بعضی عباراتی دارد از قبیل قصبه فیروزه که در نظر قارئین خیلی مضحک است زیرا قصبه فیروزه ما نداریم و قریه است و همچنین عبارات دیگر ولی بنده در هر صورت حق خود را محفوظ می دارم تا بعد از آنکه کمیسیون در ترجمه بنده دقت کرد آنوقت حرف خودم را میزنم

رئیس - نسبت بفصل چهارم چه طور سردار معظم - فصل چهارم هم همینطور است مخیر - بنده تصور میکنم اگر اینطور باشد مذاکرات چندان اساسی پیدا نمیکند زیرا این مواد را که امروز میخوانم باید مجدداً موضوع بحث واقع شود در اینصورت اگر آقای رئیس صلاح بدانند و آقایان موافقت بکنند شور در مواد را بگذاریم بجلسه آتی که قبلاً کمیسیون دقت کرده و اظهار عقیده کند رئیس - ولی ممکن است کمیسیون تکلیف این اعتراضاتی را که پیشنهاد شده تعیین کند چون در فصول ۵ و ۶ و ۷ و ۱۲ و ۱۳ و غیره اعتراضاتی که شده مختلف است و بیشتر راجع بچند فصل اول است مخیر - کمیسیون مخالفتی ندارد

اگر آقایان بخواهند مذاکره شود ولیکن نمی دانم این ترتیب با اصول ترتیب معمولی عادی تطابق میکند یا خیر یعنی در صورتیکه تکلیف اول و دوم و سوم و چهارم معلوم نشده آیا ممکن است يك مباحثاتی در فصل پنجم بشود ؟ در حال بنده از طرف کمیسیون در این باب انکاری ندارم و اگر لازم می دانند برای مذاکره حاضریم

رئیس - آقای مغیر پیشنهاد می کنند مذاکرات بماند برای روز شنبه و جزه دستور آن روز شود آقای سردار معظم (اجازه)

سردار معظم - بنده گمان میکنم در فصل چهارم که در عبارات آن اختلافی حاصل است با همان احتیاطی که در فصول قبل عرض کردم مذاکره کنیم ولی در فصل پنجم تنها اعتراض بنده راجع بتوجه نیست و نظریاتی در اصل مطلب دارم اگر آقای مغیر موافقت کنند در فصل پنجم هم مذاکره کنیم که نظریات معلوم شود آنوقت سایر فصول را بگذاریم برای جلسه آتی

مخیر - بنده مخالفتی ندارم اگر آقایان موافق باشند رئیس - عجالتاً امشب میشود تکلیف اعتراضات را که طبع و توزیع نشده معین کرد

سردار معظم - اما بعضی اعتراضات هنوز طبع نشده از جمله اعتراضات بنده که نصفش طبع شده و نصفش هنوز طبع نشده است

رئیس - پس این پیشنهادی را که آقای مغیر کردند قبول بفرمائید رأی می گیریم که شور در عهدنامه از دستور امشب خارج شود و بماند برای روز شنبه آقایانیکه تصویب می کنند قیام فرمائید

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد پیشنهادی از طرف هیئت محترم دولت شده قرائت میشود

(آقای تدین بمضمون ذیل قرائت نمودند)
لایحه دولت راجع بمستمریات و شهریه ها و غیره مورخه : ۴ حوت ۱۳۰۰ نمره (۴۴۵۵۴)

مجلس مقدس شورای ملی شید الله اکرانه در تاریخ پنجم عقرب جاری تحت ۲۷۱۵ راجع بمستمریات و شهریه ها و ترتیب برقراری و پرداخت آنها و اینکه بعضی از مستخدمین دولت بموجب تصویب نامه های صادره باخذ مقرری خدمت استفاده از مستمری یا شهریه هم مینمایند شرح مفصلی عرض کسب تکلیف شده بود چون در ضمن مرقومه جوابیه که در تلو ۲۲۱۰ فر وصول داد از طرف هیئت محترم مقرر گردید که وزارت مالیه با رعایت محفوظ ماندن قوانین مملکتی لایحه تقدیمه را در تحت مواد معینی با اظهار عقیده در هر يك از مواد بمجلس شورای ملی پیشنهاد نمایند این است که در ثانی مبادرت بمرض مینماید در سنوات اخیر مستمریات متصوبه دیوانی که بایستی تمام و تومانی يك تومان پرداخته شود بلا حظه عسرت صندوق پیش آمد مخارج گوناگون ابتدا به تومانی پنج هزار و بعد به تومانی دو ریال تنزل یافت ولی چنانکه در لایحه تقدیمه تذکری داده شده بود هیئت وزراء وقت هر يك بنوبه خود بر عایت مقتضیات وقت در باب بعضی اشخاص و برخی از ضعیفان مستحقین باسنتها تبهیض قائل شده بصورت احکام و تصریب نامه مقرر میباشند که مستمریات آنها بشرح یکتومان یا پنج هزار تأدیبه گردد و چون در غیاب و تعطیل مجلس شورای ملی مسئولیت مخارج مملکتی با هیئت وزراء بوده وزارت مالیه هم ناچار بوده که مطابق احکام و تصویب نامه های صادره اقدام نماید و همچنین شهریه هایی هم که از اصل مالیات بموجب تصویب نامه های صادره برقرار میشد وزارت مالیه مکلف بپرداخت برده ولی حالیه که مجلس شورای ملی شرف افتتاح پذیرفت بدیهی است که در بودجه مملکت از جمع و خرج باید در تحت نظریه هیئت نمایندگان معظم مجری و معمول گردد و چون وزارت مالیه در عهده خود نمی بیند که مستقلاً در باب شهریه ها و مستمریات بخشهای استثنائی اظهار عقیده نماید زیرا علاوه بر اینکه از مقتضیات بودجه برقراری شهریه ها و اجازه پرداخت مستمریات اطلاعات و اقیه ندارد یقین دارد که هر گونه اظهار عقیده هم که برای جرح و اصلاح نماید وسیله بدست اشخاص ذی نفع خواهد داد که وزارت مالیه را از خدمات عمده که باید بنماید باز دارد لهذا وزارت مالیه اصلح و النسب دانست که صورت جامع شهریه ها و مستمریات پرداختی بخشهای استثنائی را که هر يك متضمن توضیحات کافی است جداگانه تقدیم و ضمناً برض میرساند که در لایحه تقدیمه سابق هشت فقره مطلب درج شده بوده دو فقره آنها که یکی برقراری بتمام مستمری متوفی یا متوفات بدون اعمال قانونی وظایف در حق ورثه قانونی و غیر قانونی و پرداخت آنها بطور شهریه یا بشرح تومانی يك تومان یا پنج هزار میباشد

و دیگر ضبط از باب وظایف و برقراری شهریه معادل همان مستمری سابق آنها یا مبلغ زیاد تر باشد چون اسامی این دو طبقه اشخاص در صورت مستمریات پرداختی بخشهای استثنائی و صورت کل شهریه ها مندرج است البته تکلیف آنها را در موقعی که صورتهای مزبور در مجلس مقدس مطرح مذاکره میگردند معلوم خواهد گردید يك فقره دیگر هم که راجع بآلبانیا و عوارض است که در ایام قنرت و غیراً بمجلس مقدس برای بسط دایره معارف و تأسیس مدارس دولتی و مصارف بلدی وضع و مجری و معمول شده و برای تصویب آن در مجلس شورای ملی لایحه جداگانه قریباً تقدیم خواهد شد ولی نسبت به پنج فقره مطالب دیگر لایحه تقدیمه سابق مواد ششگانه ذیل پیشنهاد می شود

ماده اول - اشخاصی که در اداره دولتی یا در هیئات های شوری موظف هستند مادام کادر شغل خود باقی هستند اگر مقرری خدمت آنها بیشتر از مستمری دیوانی یا شهریه باشد از اخذ مستمری یا شهریه محروم خواهند بود و اگر کمتر باشد از مزاد مستمری و یا شهریه استفاده خواهد کرد ولی مستخدمین جزء که حقوق خدمت آنها از بیست تومان تجاوز ننماید مطلقاً ذبح خواهد بود که مستمری یا شهریه خود را علاوه حقوق خدمت دریافت دارند

ماده دوم - کلیه اشخاصیکه مستمری خود را بنام خرج تحصیل یا به عنوان دیگر در حق اولاد خودشان برقرار کرده اند باید مستمری باسم خودشان برقرار شده و موافق (ماده اول) اگر شغل اداری ندارند شخصاً از مستمری خود استفاده نمایند

ماده سوم - راجع بمستخدمین دربار سلطنت عظمی اگر حقوق درباری آنها از پنجاه تومان بیشتر نباشد از شهریه و مستمری خود استفاده نمایند و در صورتی که از پنجاه تومان تجاوز نمایند از اخذ شهریه یا مستمری خود محروم خواهند بود

ماده چهارم - مستخدمین دوائر دولتی که در مدارس دولتی هم تدریس می نمایند و یا ریاست و ناظمی مدرسه را بعهده دارند علاوه بر حقوق اداری نصف حقوق معلمی دریافت و ناظمی مدرسه را هم دریافت دارند

ماده پنجم - اشخاصی که در يك وزارتخانه یا در وزارتخانه دوشغل یا سه شغل متمایزی را عهده داشتند فقط حقوق همان شغلی که نسبت بمشاغل دیگر بیشتر است اخذ مینمایند

ماده ششم - وزارت مالیه مأمور اجرای مواد پنجگانه فوق است مصدق السلطنه - قوام السلطنه: مهر وزارت مالیه

رئیس - در این باب مذاکراتی نخواهد شد به کمیسیون بودجه ارجاع میشود جلسه روز شنبه دو ساعت تا نایب تعیین تکلیف پیشنهاد راجع بتجدید نظر در نظامنامه راجع بمجلس

تالناً قرائت رایورت کمیسیون عراض راجع به کارهایی که در این دو ماه کرده اند مخالفی نیست

آقای امیر زاهد اشتمانی - اجازه میفرمائید يك پیشنهادی تقریباً با مضای پنجاه نفر شده بود تقدیم شد

رئیس - پیشنهاد بمجلس بوده
آقای امیر زاهد اشتمانی - بلی
رئیس - باسم بنده نوشته بودید
آقای تدین پیشنهاد مزبور را بمضمون ذیل قرائت نمودند
نظر باقتضای فصل و تاریکی کوهها و وجود گل و برف و باران امضاء کنندگان دلیل ارج مقام ریاست تقاضا داشته پیشنهاد میکنم که از جلسه آتی جلسات مجلس دو نیم بفرود مانده مفتوح و نیم ساعت از شب گذشته ختم شود

تدین - تقریباً با مضای چهل و چهار پنج نفر است

رئیس - آقای سردار معظم خراسانی راجع باین پیشنهاد اظهاری دارید ؟

سردار معظم - بلی
رئیس - بفرمائید

سردار معظم - اگر چه آقای پیشنهاد کننده توضیحی نخواهند داشت ولی اگر توضیحی داشته باشند ممکن است بفرمائید

آقای امیر زاهد اشتمانی - پیشنهاد کننده يك نفر نیست

سردار معظم - علاوه بنده با قسمت اخیر پیشنهاد مخالفم - زیرا ممکن است موقع انعقاد جلسه را معین کرد و بهمین ترتیب هم عمل میشود منتهی دو ساعت و نیم بفرود خیر میکنند تا حاضر شوند و اکثریت حاصل شود نیم ساعت بفرود مجلس منعقد میشود ولی با آن قسمتی که بنده مخالف هستم تعیین ختم مجلس است مانیامده ایم اینجا که مطابق ساعات معینی بنشینیم خاتمه دادن بمجلس منوط بخرامه دادن بکارهای مجلس است ما اگر کارهایی داشته باشیم که اقتضاء داشته باشد تا نصف شب هم بنشینیم مکلف هستیم به نشینیم گل و برف و باران و سرما تاریکی هیچکدام منافاتی ندارد تاریکی است میگوئیم فانوس بیاورند گل است اهمیتتی ندارد پس ما یعنی مجلس شورای ملی نمیتواند موقع ختم جلسه خود را تعیین کند و بگوید دو ساعت بفرود می آیند و غروب بروند اختتام جلسات مؤکول بختم دستور جلسات است هر وقت دستور تمام شد نمایندگان محترم از این عبارت بیرون میروند و تصور می کنم اگر غیر از این باشد مغایرت با آن وظیفه و مسئولیتی که ما عهده دار شده ایم دارد

رئیس - بنده تصور میکنم چون راجع بامور داخلی مجلس است در جلسه خصوصی مذاکره میکنند بهتر است

آقای سید یعقوب - چون بنده جز و پیشنهاد کنندگان هستم میخواهم دفاع کنم

رئیس - در جلسه خصوصی دفاع بفرمائید (مجلس دو ساعت و نیم از شب گذشته ختم شد)

رئیس - پیشنهاد اظهاری دارید ؟

سردار معظم - بفرمائید

سردار معظم - اگر چه آقای پیشنهاد کننده توضیحی نخواهند داشت ولی اگر توضیحی داشته باشند ممکن است بفرمائید

آقای امیر زاهد اشتمانی - پیشنهاد کننده يك نفر نیست

سردار معظم - علاوه بنده با قسمت اخیر پیشنهاد مخالفم - زیرا ممکن است موقع انعقاد جلسه را معین کرد و بهمین ترتیب هم عمل میشود منتهی دو ساعت و نیم بفرود خیر میکنند تا حاضر شوند و اکثریت حاصل شود نیم ساعت بفرود مجلس منعقد میشود ولی با آن قسمتی که بنده مخالف هستم تعیین ختم مجلس است مانیامده ایم اینجا که مطابق ساعات معینی بنشینیم خاتمه دادن بمجلس منوط بخرامه دادن بکارهای مجلس است ما اگر کارهایی داشته باشیم که اقتضاء داشته باشد تا نصف شب هم بنشینیم مکلف هستیم به نشینیم گل و برف و باران و سرما تاریکی هیچکدام منافاتی ندارد تاریکی است میگوئیم فانوس بیاورند گل است اهمیتتی ندارد پس ما یعنی مجلس شورای ملی نمیتواند موقع ختم جلسه خود را تعیین کند و بگوید دو ساعت بفرود می آیند و غروب بروند اختتام جلسات مؤکول بختم دستور جلسات است هر وقت دستور تمام شد نمایندگان محترم از این عبارت بیرون میروند و تصور می کنم اگر غیر از این باشد مغایرت با آن وظیفه و مسئولیتی که ما عهده دار شده ایم دارد

رئیس - بنده تصور میکنم چون راجع بامور داخلی مجلس است در جلسه خصوصی مذاکره میکنند بهتر است

آقای سید یعقوب - چون بنده جز و پیشنهاد کنندگان هستم میخواهم دفاع کنم

رئیس - در جلسه خصوصی دفاع بفرمائید (مجلس دو ساعت و نیم از شب گذشته ختم شد)